

ПАРИЖКО КОМЮНИКЕ

25 май 2018 г.

Като се срещнахме в Париж на 24 и 25 май 2018 г., двадесет години след подписването на Сорбонската декларация, ние, министрите, отговарящи за висшето образование, бихме желали не само да отбележим напредъка, постигнат в изграждането на Европейското пространство за висше образование през последните две десетилетия, но също така да поемем твърди и амбициозни ангажименти за неговото по-нататъшно развитие.

Гордеем се с това, което постигна Болонският процес. Изградихме нещо уникално: Европейско пространство за висше образование (ЕПВО), в което целите и политиките са съгласувани на европейско ниво и след това – приложени в националните образователни системи и институциите за висше образование. Това е сфера, в която правителствата, висшите училища и заинтересованите страни заедно оформят облика на висшето образование, което показва как могат да бъдат постигнати общи усилия и постоянен диалог между правителствата и сектора на висшето образование. Чрез Европейското пространство за висше образование ние подготвихме пътя за мащабна мобилност на студентите и подобрихме не само съпоставимостта и прозрачността на системите ни за висше образование, но и повишихме тяхното качество и привлекателност. ЕПВО насърчи взаимното разбирателство и доверие и засили сътрудничеството между нашите системи за висше образование.

Академичната свобода и интегритет, институционалната автономия, участието на студенти и служители в управлението на висшето образование, както и обществената отговорност за висшето образование, образуват гръбнака на ЕПВО. Виждайки тези фундаментални ценности, които са предизвикателство през последните години за някои от нашите държави, ние твърдо се ангажираме да ги насърчаваме и защитаваме в цялото ЕПВО чрез засилен политически диалог и сътрудничество.

След Сорбонската и Болонската декларации, системите за висше образование на ЕПВО, както и институциите, претърпяха големи реформи. В момент, когато Европа е изправена пред важни обществени предизвикателства - от безработицата и социалното неравенство до въпросите, свързани с миграцията и нарастването на политическата поляризация, радикализация, насилие и екстремизъм - висшето образование може и трябва да играе ключова роля в решаването на тези въпроси. То трябва да играе ключова роля и при установяването на фактите, въз основа на които се водят обществените дебати и се вземат решения. Чрез предоставянето на възможности на студентите и другите обучаеми лица за личностно развитие през целия живот, висшето образование увеличава техните перспективи за заетост и ги стимулира да бъдат активни граждани в демократичните общества.

Във връзка с това, ние се ангажираме с разработването на политики, които да насърчават и подпомагат институциите за висше образование в изпълнението на тяхната социална отговорност и които да допринасят за по-сплотени и приобщаващи общества чрез засилване на межкултурното разбирателство, гражданската ангажираност и етичното съзнаване, както и чрез осигуряването на справедлив достъп до висшето образование.

Напредък в изпълнението на съгласуваните реформи

Както показва Докладът за изпълнението на Болонския процес от 2018 г., напредъкът е постигнат, но изпълнението остава неравномерно както между политическите сфери, така и между различните държави.

Осигуряването на качество е от ключово значение за изграждането на взаимно доверие, както и за увеличаване на мобилността и справедливото признаване на квалификации и периоди на обучение в рамките на цялото ЕПВО. Ето защо ние признаваме постигнатия напредък в прилагането на „Стандартите и насоките за осигуряване на качество в Европейското пространство за висше образование“ в националните и институционални практики в повечето държави и се ангажираме да премахнем оставащите пречки за тяхното прилагане в националните законодателства и разпоредби. За да насърчим разработването на повече съвместни програми и съвместни степени, ние също така ще дадем възможност и ще насърчим използването на "Европейския подход за осигуряване на качество на съвместните програми" в нашите системи за висше образование. Приветстваме и ще насърчаваме разработването на базата данни за Външни резултати за осигуряване на качеството.

За да продължим да развиваме мобилността и признаването в цялото Европейско пространство за висше образование, ние ще работим, за да гарантираме, че съпоставимите квалификации на висшето образование, получени в една държава от ЕПВО, автоматично се признават на същата основа и в останалите държави, с цел получаване на достъп до по-нататъшно обучение и до пазара на труда. За тази цел ние подновяваме ангажимента си да гарантираме пълното прилагане на Европейската система за трансфер на кредити във висшето образование (ЕСТК), следвайки насоките, залегнали в Ръководството на потребителите на ЕСТК за 2015 година.

Ще работим за прилагането на Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите на Съвета на Европа и ЮНЕСКО и на нейните Препоръки, по-специално относно признаването на квалификациите, притежавани от бежанци, разселени лица и лица в положение, подобно на бежанци. Призоваваме също така да се приемат прозрачни процедури за признаване на квалификации преди периоди на обучение, подпомагани от оперативно съвместими цифрови решения.

Ние одобряваме предложеното преработено дипломно приложение и се ангажираме да работим за приемането му в идентични варианти в съответните рамки на Лисабонската конвенция за признаване и на Европас. За по-нататъшно насърчаване на мобилността на студентите и дипломираните лица, ние приветстваме и подкрепяме инициативи като цифровизацията на дипломното приложение и се ангажираме да подкрепяме институциите за висше образование да се стремят към по-голям обмен на данни за студенти в един сигурен, машинно четим и оперативно съвместим формат, в съответствие със законодателството за защита на данните. Също така отбелязваме с интерес настоящия пилотен проект „Европейска студентска карта“ на Европейския съюз, който потенциално би могъл да бъде разширен, за да подпомага и улеснява мобилността на студентите в цялото ЕПВО.

В много от нашите системи, квалификациите с кратък цикъл, базирани на Европейската система за трансфер на кредити във висшето образование, играят все по-важна роля в подготовката на студентите за заетост и по-нататъшни обучения, както и за подобряване на социалното сближаване чрез улесняване на достъпа на мнозина, които в противен случай не биха мислили за висше образование. Поради това, ние включваме

краткосрочните квалификации (с кратък цикъл) като самостоятелни в общата рамка на квалификациите в ЕПВО. Всяка държава поотделно може да реши дали и как да интегрира квалификациите с кратък цикъл в собствената си национална рамка.

Отключване на пълния потенциал на Европейското пространство за висше образование: напредък в изпълнението

Ние признаваме, че реформите, инициирани от Болонския процес, изискват както успешно изпълнение, така и пълна ангажираност по отношение на всички наши съгласувани цели и ангажименти в цялото ЕПВО. Изпълнението на ангажиментите ни зависи от съгласуваните усилия на националните политици, публичните власти, институциите, персонала, студентите и другите заинтересовани страни, както и от координацията на ниво Европейско пространство за висше образование.

За да отключим пълния потенциал на ЕПВО и да осигурим изпълнението на ключовите ангажименти от Болоня, ние приемаме структуриран подход за партньорска подкрепа, който се основава на солидарност, сътрудничество и взаимно обучение. в периода 2018 – 2020 година тематични партньорски групи ще се фокусират върху три ключови ангажимента, които са от съществено значение за повишаването и подкрепата на качеството и сътрудничеството в рамките на ЕПВО:

- система от три степени, съвместима с общата рамка на квалификациите в Европейското пространство за висше образование и степени на първи и втори цикъл по скалата на Европейска система за трансфер на кредити във висшето образование;
- съответствие с Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите;
- осигуряване на качество в съответствие със Стандартите и насоките за осигуряване на качество в Европейското пространство за висше образование.

Ние възлагаме на Работната група за развитие на Болонския процес да изпълнява, координира и контролира приетия подход за партньорска подкрепа и да извърши това с помощта на създадената за тази цел Координационна група за прилагане на реформите. Тя ще анализира първия кръг от партньорска подкрепа и чрез Работната група за развитие на Болонския процес ще предложи посоката, която трябва да поеме дейността в бъдеще, като ще ни докладва за това на следващата Конференция на министрите на Европейското пространство за висше образование през 2020 година.

Ние насърчаваме използването на програма „Еразъм+“ за засилване на сътрудничеството извън мобилността и за постигане на напредък по ключовите ангажименти.

Беларус се присъедини към Европейското пространство за висше образование през 2015 г. въз основа на съгласувана пътна карта. Ние признаваме, че са започнали някои първоначални реформи, но също така остават значителни предизвикателства. Приветстваме ангажимента на Беларус да работи и да бъде подкрепяна от партньорите при изпълнението на предложената стратегия за периода 2018 – 2020 година.

Иновации в обучението и преподаването

През последните 20 години основната мисия на Болонския процес и главната цел на структурните реформи са да се осигури и подобри качеството и приложимостта на обучението и преподаването. Ученето през целия живот става все по-важно за нашите

общества и икономики, както и за благосъстоянието на нашите граждани. Сега е време да се добави сътрудничеството в иновативните учебни и преподавателски практики като друг отличителен признак на ЕПВО. Поради това ние се ангажираме с разработването на нови и всеобхватни подходи за непрекъснато усъвършенстване на ученето и преподаването в ЕПВО и ще успеем само ако го осъществим в тясно сътрудничество с Европейската общност на висшето образование, при пълно зачитане на академичната свобода и институционална автономия.

Успехът на Европейския форум за обучение и преподаване, стартиран от Асоциацията на европейските университети миналата година, демонстрира стойността и потенциала на сътрудничеството в областта на обучението и преподаването, с осезаеми ползи за висшите училища, персонала и студентите. Поради това, в допълнение към мерките на национално равнище, ще разработим съвместни европейски инициативи за подкрепа и стимулиране на широк кръг от иновативни практики за обучение и преподаване, основаващи се на съществуващите добри практики в нашите държави и извън тях.

Това ще обхване по-нататъшното развитие и пълното прилагане на обучението, в чийто център са студентите, и отвореното образование в контекста на ученето през целия живот. Програмите за обучение, които осигуряват разнообразни методи и гъвкаво обучение, могат да насърчават социалната мобилност и непрекъснатото професионално развитие, като същевременно дават възможност на учащите да имат достъп и да завършат висшето си образование на всеки етап от живота си.

Ние ще подкрепим институциите за висше образование да развият и усъвършенстват своите стратегии за обучение и преподаване. Насърчаваме ги също така да осигуряват интердисциплинарни програми, както и да съчетават академичното и професионално обучение. Студентите трябва да се справят с научни изследвания или дейности, свързани с научните изследвания и иновациите на всички нива на висшето образование, за да се развива техният критически и творчески начин на мислене, което ще им позволи да намерят нови решения на възникващите предизвикателства. В тази връзка, ние се ангажираме да подобряваме взаимодействието между образованието, научните изследвания и иновациите.

Цифровизацията играе роля във всички сфери на обществото и ние признаваме нейния потенциал да преобрази начина, по който се предоставя висшето образование и по който хората се учат на различни етапи от живота си. Призоваваме висшите училища да подготвят своите студенти и да подкрепят преподавателите си да действат творчески в тази цифровизирана среда. Ще дадем възможност на нашите образователни системи да използват по-добре цифровото и смесено образование, с подходящо осигуряване на качество, за да подобрим ученето през целия живот и гъвкавите методи на обучение, да насърчим цифровите умения и компетентности, да подобрим анализа на данните, образователните изследвания и прогнози и да премахнем регулаторните пречки за предоставянето на отворено и цифрово образование. Призоваваме Работната група за развитие на Болонския процес да придвижи въпроса за цифровизацията през следващия програмен период.

Тъй като високото качество на преподаване е от съществено значение за подпомагането на високото качество образованието, академичното кариерно развитие трябва да се основава на успешни научни изследвания и качествено преподаване. То трябва също така да отчита по-широкия принос към обществото.

Ще насърчаваме и подкрепяме институционални, национални и европейски инициативи за педагогическо обучение, непрекъснато професионално развитие на преподавателите във висшето образование и ще изследваме начини за по-добро признаване на висококачественото и иновативно преподаване в тяхната кариера.

След 2020 година: по-амбициозно Европейско пространство за висше образование

Европейското пространство за висше образование доказва своята роля на уникална рамка за сътрудничество в областта на висшето образование в Европа. За да доразвием ЕПВО, ние ще засилим междудисциплинарното и трансгранично сътрудничество, както и ще разработим приобщаващ и иновативен подход към ученето и преподаването. Призоваваме Работната група за развитие на Болонския процес да внесе своевременно предложения за срещата ни през 2020 г., за да даде възможност на висшето образование да изпълни изцяло своята роля за посрещане на предизвикателствата, пред които са изправени нашите общества.

Ще насърчаваме и разширяваме интегрираното транснационално сътрудничество в областта на висшето образование, научните изследвания и иновациите, за повишена мобилност на персонала, студентите и изследователите, както и за повече съвместни програми за обучение в цялото ЕПВО. С интерес отбелязваме неотдашната инициатива на Европейския съюз за „Европейски университети“ и ще насърчаваме всички наши висши училища да работят с такива нови характеристики. Призоваваме Работната група за развитие на Болонския процес да установи взаимодействие с Комитета за европейско научноизследователско пространство и иновации до 2020 г., за по-голяма ефективност в дейността между Европейското пространство за висше образование и Европейското научноизследователско пространство.

Ние се ангажираме да развиваме ролята на висшето образование в осигуряването на устойчиво бъдеще за нашата планета и нашите общества и да намерим начини, чрез които ние, министрите от ЕПВО, можем да допринесем за постигането на Целите на Обединените нации за устойчиво развитие на световно, европейско и национално ниво.

Като продължение на Форума за Болонска политика, ние възлагаме на Работната група за развитие на Болонския процес да започне световен политически диалог за подобряване на редовното сътрудничество с други региони и международни организации. Този диалог трябва да има за фокус насърчаването на взаимното обучение и съвместните инициативи по въпроси от общ интерес, такива като социалното включване и по-голямата роля на висшето образование. Приветстваме работата по Глобалната конвенция на ЮНЕСКО за Признаване на квалификациите на висшето образование.

Признаваме, че са необходими допълнителни усилия за укрепване на социалното измерение на висшето образование. За да изпълним нашия ангажимент, че общността на учащите, които влизат и завършват европейски институции за висше образование, трябва да отразява разнообразието на европейското население, ние ще подобрим достъпа и завършването на по-слабо представените и уязвими групи. Поради това ние възлагаме на Работната група за развитие на Болонския процес да придвижи този въпрос до следващата Конференция на министрите от ЕПВО.

Подготовка на Конференцията на министрите от ЕПВО през 2020 година

За нашата конференция през 2020 г., ние възлагаме на Работната група за развитие на Болонския процес да разработи Доклад за прилагането на Болонския процес, в който да бъдат оценени главните развития в Европейското пространство за висше образование след стартирането на Болонския процес, включително до каква степен сме изпълнили поставената цел за мобилност, съгласувана в Льовен/Лувен-ла-Ньов през 2009 година.

Освен това искаме от Работната група за развитие на Болонския процес да представи предложения за основните приоритети през следващото десетилетие, в тясно сътрудничество с висшите училища, персонала и студентите, както и за управлението на ЕПВО.

С благодарност приемаме предложението на Италия да бъде домакин на следващата Конференция на министрите на ЕПВО и на Форума за Болонска политика през 2020 година.

Приложения

Предприети мерки:

- Структуриран подход за партньорска подкрепа при изпълнението на трите ключови ангажимента по Болонския процес
- Стратегия на Беларус за периода 2018 – 2020 година
- Квалификациите с кратък цикъл като самостоятелно ниво на квалификация в Общата квалификационна рамка на Европейското пространство за висше образование (QF-EHEA)
- Преработено дипломното приложение, с препоръка за приемането му в еднакъв формуляр в съответните рамки на Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите и на Европас.